

Rapport da consultaziun

Legislaziun executiva da la refurma dal territori

Agiunta 1: **Lescha generala** (revisiun totala da la lescha da divisiun, revisiun parziala da differents relaschs)

Agiunta 2: Revisiun parziala da la **lescha da vischnancas**

Cuntegn

1	Situaziun actuala	3
1.1	Decisiuns strategicas dal cussegl grond.....	3
1.2	Revisiun parziala da la constituziun chantunala dals 23 da settember 2012.....	5
1.3	Finamiras e maximas surordinadas dal cussegl grond per ils onns 2013 fin 2016.....	5
1.4	Program da la regenza 2013 fin 2016.....	6
1.5	Infurmaziun davart ils circuls electorals resp. davart la refurma electorala.....	6
2	Puncts centrals da la revisiun	6
2.1	Divisiun da las regiuns.....	6
2.2	Concepziun da las regiuns	8
2.3	Incumbensas regionalas / surdada d'incumbensas.....	12
2.4	Adattaziuns formalas	13
2.5	Adattaziuns materialas	14
3	Regiuns e dretgiras regionalas	14
4	Concepziun dal project	15
4.1	Concepziun formala.....	15
4.2	Explicaziuns davart las singulas disposiziuns	16
5	Consequenzas finanzialas e persunalas	16
5.1	Consequenzas tar il chantun	16
5.2	Consequenzas tar las vischnancas	16
5.3	Consequenzas tar ils districts	17
5.4	Consequenzas tar las corporaziuns regionalas	17
5.5	Consequenzas tar ils circuls	17
6	Realisaziun ed entrada en vigur	19
7	Urari	20

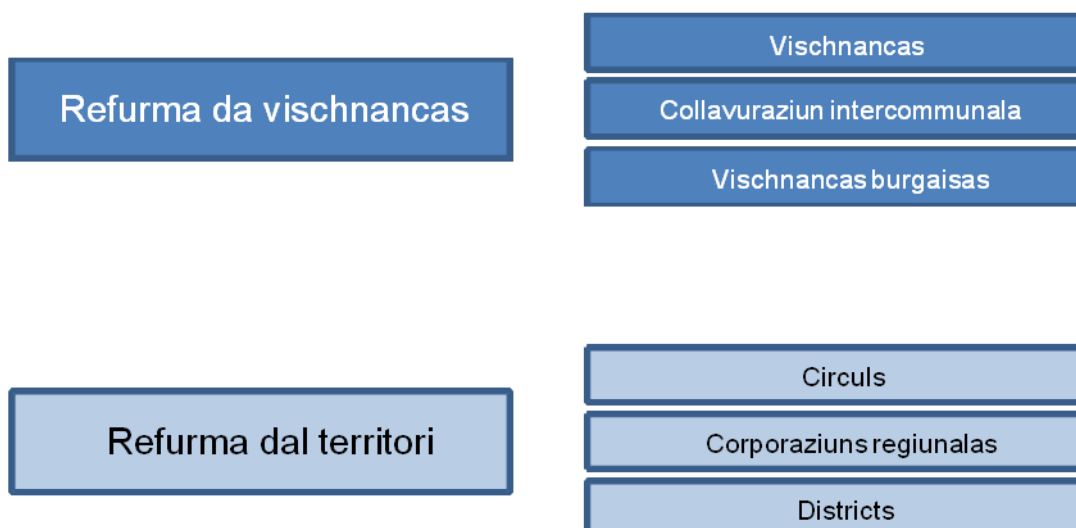
1 Situaziun actuala

1.1 Decisiuns strategicas dal cussegl grond

Il chantun Grischun è evidentamain surstructurà. Las incumbensas statalas vegnan actualmain (onn 2013) ademplitas dal chantun, dad 11 districts, da 14 corporaziuns regionalas, da 39 circuls, da 158 vischnancas e da var 400 corporaziuns da vischnancas da differentas furmas giuridicas. Ultra da quai existan 99 vischnancas burgaisas e numerus cumins-baselgia evangelic-refurmads e catolic-romans.

En la sessiun da favrer 2011 è il cussegl grond sa fatschentà cun dumondas strategicas davart la refurma da vischnancas e dal territori (missiva carnet nr. 8/2010-2011, p. 589 ss.). A maun da 24 dumondas da princip ha el pudì prender posiziun davart las finamiras da la refurma ch'eran vegnidas proponidas da la regenza ed ha alura pudì fixar las conturas da las strategias da realisaziun correspudentas. Il cussegl grond ha constatà senza cuntravuschs ch'il chantun saja surstructurà. Plinavant saja necessaria ina refurma che cumpiglia tut ils plauns statals. La nova orientaziun duaja vegnir realisada en duas parts: sin plaun communal cun agid d'ina **refurma da vischnancas** e sin plaun regional cun agid d'ina **refurma dal territori**.

Plauns pertutgads

En ses rapport ed en sia missiva tar la refurma da vischnancas e dal territori ha la regenza formulà las suandantas finamiras strategicas per ina refurma cumplessiva:

- Las structurass statalas duain vegnir orientadas consequentamain tenor las pretensiuns actualas e futuras envers l'adempliment da las incumbensas.
- La capacita finanziala, la forza d'atgna finanziaziun e l'atgna responsabladad da las vischnancas politicas duain vegnir rinforzadas.
- Las vischnancas duain ademplir lur incumbensas en moda uschè independenta, effizienta e favuravla sco pussaivel e tegnair quint uschè bain sco pussaivel dals basegns da las burgaisas e dals burgais.
- Cun simplifitgar las structurass sin plaun regiunal duain vegnir augmentadas la transparencia e la segirezza giuridica e vegnir meglieradas las premissas per ademplir las incumbensas en las regiuns.

Il cussegl grond ha approvà questas finamiras. El ha er fixà las strategias per cuntanscher questas finamiras:

- Tras ina refurma da vischnancas che sa basa er vinavant sin il princip da "bottom up", vul dir da sutensi, duai il dumber da vischnancas vegnir reduci fin l'onn 2020 a 50 fin 100 vischnancas, a pli lunga vista a sut 50 vischnancas.
- Tras ina refurma dal territori che sto vegnir francada en il dretg costituziunal tenor il princip da "top down", vul dir da surengiu, duai il chantun vegnir structurà en ils trais plauns statals "chantun", "regiuns" e "vischnancas".
- La refurma necessaria da las structurass duai alura vegnir discutada, concludida e realisada en etappas. Davart l'attribuziun d'incumbensas a las regiuns duai vegnir decidì en il cas singul.

Areguard la **refurma dal territori** ha il cussegl grond exprimì las suandantas intenziuns strategicas:

- Or dals districts actuals ed or da las corporaziuns regionalas actualas duain vegnir furmadas e determinadas uffizialmain 8 fin 11 regiuns.
- A las regiuns duai vegnir surdada la giurisdicziun civila e penala dals districts actuals.
- Las regiuns pon gidar las vischnancas ad ademplir incumbensas surcomunales ed ellas duain vegnir concepidas tenor las reglas da la collavuraziun intercomunala, senza dentant survegnir cumpetenzas fiscalas e legislativas.
- Dals gremis da decisiun da las regiuns duain pudair far part mo commembras e commembers da las suprastanzas communalas.
- Incumbensas administrativas chantunalas pon vegnir surdadas a las regiuns.
- Las regiuns duain vegnir concludidas avant il 1. da schaner 2013.
- Als circuls na duain betg pli vegnir delegadas incumbensas administrativas chantunalas. Fin che las structurass sin plaun regiunal èn realisadas, duain ils circuls dentant pudair vegnir engaschads er vinavant per ademplir incumbensas intercomunales.

En il rom da las prescripziuns dal cussegl grond e considerond ils aspects d'in adempliment optimal da las incumbensas sco er las ponderaziuns politicas ha la regenza proponì en sia missiva al cussegl grond (M 18/2011-2012, p. 1963 ss.) da stgaffir 11 regiuns. Questas regiuns s'orienteschan essenzialmain vi da la divisiun dals districts actuals. Las regiuns duain obtegnair la structura da corporaziuns dal dretg public chantunal. La concepziun organisatorica concreta – cunzunt areguard ils organs e las prescripziuns dal cussegl grond, che mo commembras e commembers da las su-prastanzas communalas duain pudair far part dals gremis da decisiun da las regiuns – vegnan ins a stuair discutir en il rom da la legislaziun executiva. Da la concepziun da la capaciad giuridica e d'agir limitada, sco ch'ella è vegnida preschentada per la consultaziun, è la regenza sa distanziada en la missiva menziunada per differents motivs (cf. p. 1988 ss.).

1.2 Revisiun parziala da la constituziun chantunala dals 23 da settember 2012

Ils 23 da settember 2012 han las votantas ed ils votants grischuns acceptà la revisiun parziala da la constituziun chantunala (refurma dal territori) dals 13 da zercladur 2012 cun 31 788 cunter 9410 vuschs. Cun la revisiun parziala da la constituziun chantunala (CC; DG 110.100) èn las 11 regiuns novas vegnidas francadas sin il stgalim giuridic suprem. Las regiuns èn concepidas sco corporaziuns da dretg public (nov art. 71 al. 1 CC). A partir da l'onn 2015 duain ellas star a disposiziun a las vischnancas ed al chantun sco purtaders da las incumbensas che ston vegnir ademplidas. Il perimeter da las regiuns è il circol da dretgira per las dretgiras regionalas sco dretgiras da l'emprima istanza en la giurisdicziun civila e penala (cf. nov art. 71 al. 3 CC).

1.3 Finamiras e maximas surordinadas dal cussegl grond per ils onns 2013 fin 2016

En il rom da las finamiras e maximas surordinadas per ils onns 2013 fin 2016 (rapport e proposta da la cumissiun dal cussegl grond per politica da stadi e strategia, p. 21 s.) è il cussegl grond da l'avis ch'il chantun Grischun vegnia a restar attractiv vers anora mo, sch'el adattia e moderniseschia sias structuradas internas. La creaziun da vischnancas fermas e pli grondas vegnia a rinforzar il chantun tut en tut. Las regiuns duain sustegnair en la concepziun ulteriuras fusiuns da vischnancas, ma surpigliar mo en cas excepziunals incumbensas communalas suveranas (maxima 1).

1.4 Program da la regenza 2013 fin 2016

En il rapport davart il program da la regenza ed il plan da finanzas per ils onns 2013 fin 2016 ha la regenza confermà sia intenziun da realisar consequentamain la refurma da vischnancas, d'eliminar impediments da fusiun e da dar stimul da fusiun. Projects da fusiun duain vegnir sustegnids adequatamain. Cun unir ils districts e las corporaziuns regiunalas duai vegnir stgaffi in unic plaun d'amez. Suentar la refurma dal territori duai vegnir fatga ina refurma electorala (punct central da svilup 2, refurma da vischnancas e dal territori; M 11/2011-2012, p. 1294).

1.5 Infurmaziun davart ils circuls electorals resp. davart la refurma electorala

Fin ad in'eventuala refurma electorala duain ils circuls restar secziuns giudizialas en lur extensiun territoriala actuala; els n'èn però betg pli corporaziuns da dretg public.

Ils 3 da mars 2013 han las votantas ed ils votants grischuns refusà l'iniziativa dal pievel "Per elecziuns gistas" (iniziativa da proporz 2014). Uschia na ston vegnir fatgas naginas midadas areguard la procedura electorala ed areguard ils circuls electorals. Sulettamain las elecziuns dal cussegl grond ston vegnir realisadas a partir da l'onn 2018 da las regiuns, cunquai ch'ils circuls èn mo pli secziuns electorals e n'han pli nagins organs.

Las elecziuns dal cussegl grond vegnan realisadas l'onn 2014 dals circuls (anc adina tenor la procedura electorala da maiorz). Quai vul dir che mintga circul sto anc avair il matg 2014 in'administraziun che funcziunescha per realisar organisatoricamain la procedura electorala en collavuraziun cun las vischnancas dal circul.

2 Puncts centrals da la revisiun

2.1 Divisiun da las regiuns

Cun la revisiun da la constituziun chantunala dals 13 da zercladur 2012 èn vegnidas francadas en la constituziun 11 regiuns. Igl è chausa da la legislaziun executiva d'attribuir las singulas vischnancas a las regiuns. Il punct da partenza è l'appartegnientscha da las vischnancas als districts. En paucs cas èsi raschunaivel da far adattaziuns. Las adattaziuns èn vegnidas fatgas sin basa da la ponderaziun che

fusiuns imaginablas da vischnancas stuessan, sche pussaivel, vegnir fatgas entaifer la medema regiun e che spazis funcziunals na duessan, sche pussaivel, betg vegnir separads. En quest senn è la vischnanca da Mut vegnida attribuida a la regiun Viamala (e betg a la regiun Alvra) e la vischnanca da Haldenstein a la regiun Plessur (e betg a la regiun Landquart). Las vischnancas da Flem e da Trin èn vegnidas attribuidas a la regiun Plaun. La radunanza communal da Trin ha gia approvà cleramain questa attribuziun. Las votantas ed ils votants da la vischnanca da Flem vegnan anc a stuair decider, a tge regiun che lur vischnanca duai appartegnair. En enconuschientscha da la voluntad che las vischnancas han exprimì èsi alura chausa dal cussegl grond d'attribuir las vischnancas en la lescha da divisiun a las regiuns. La lescha davart la divisiun dal chantun Grischun en regiuns sto cuntegnair ina disposiziun preventiva per il cas che vischnancas vuessan tuttina fusiunar en il futur sur ils cunfins da las regiuns ora.

Regiun	Dumber da vischnancas 2013	Populaziun 2011		Surfatscha (ha)
		dumber	en %	
Alvra	21	8 082	4,18%	68 361
Bernina	2	4 703	2,43%	23 720
Engiadina bassa/Val Müstair	12	9 576	4,95%	119 678
Plaun	7	18 993	9,82%	20 376
Landquart	8	23 324	12,06%	17 464
Malögia	12	18 830	9,74%	97 341
Moesa	17	7 997	4,14%	49 610
Plessur	6	41 263	21,34%	28 528
Partenz/Tavau	13	26 184	13,54%	85 340
Surselva	31	21 584	11,16%	137 339
Viamala	29	12 852	6,65%	62 758
Total (11)	158	193 388	100,00%	710 515

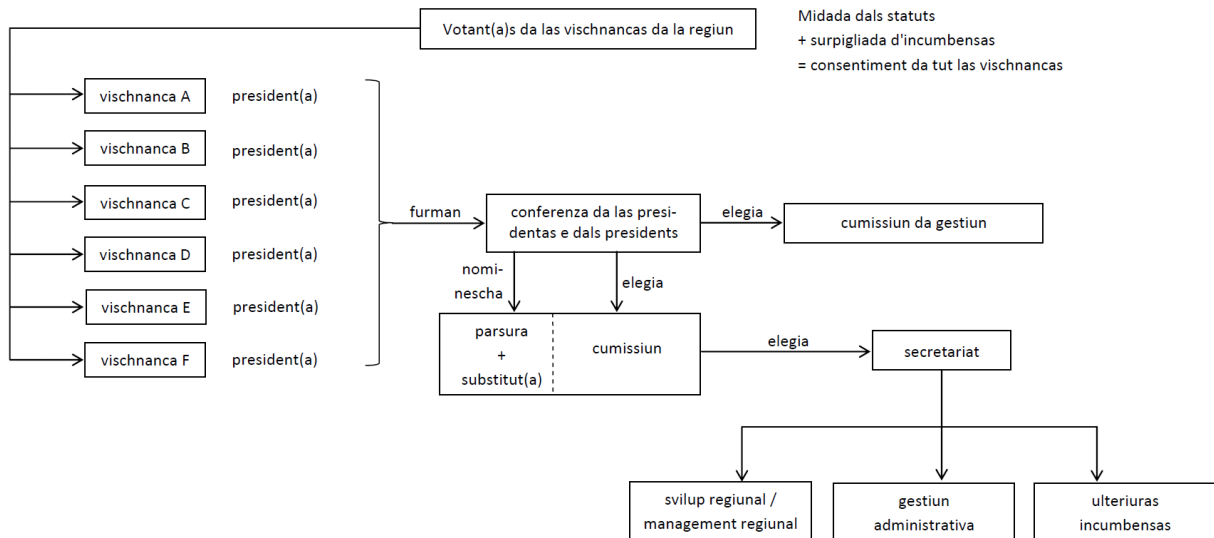
Il fatg che las regiuns sa basan fermamain sin ils districts ha per consequenza ch'ils lieus principals da las regiuns correspundan als lieus principals dals districts vertents.

2.2 Concepziun da las regiuns

Las regiuns èn corporaziuns dal dretg public (cf. nov art. 71 al. 1 CC). En quai che concerna l'organisaziun vegnan resguardadas las directivas dal cussegl grond. La lescha da vischnancas na vegn betg mo a far pretendens minimalas als statuts da las regiuns, mabain directivas definitivas.

Er las regiuns dovran statuts, ma la libertad concepziunala è vegnida restrenschiada cumpareglià cun las corporaziuns regiunalas vertentas. Las regiuns èn in instrument ch'ademplescha incumbensas en moda efficazia, cunzunt per las vischnancas, ed ellas sa basan fermamain sin talas.

Organisaziun da las regiuns

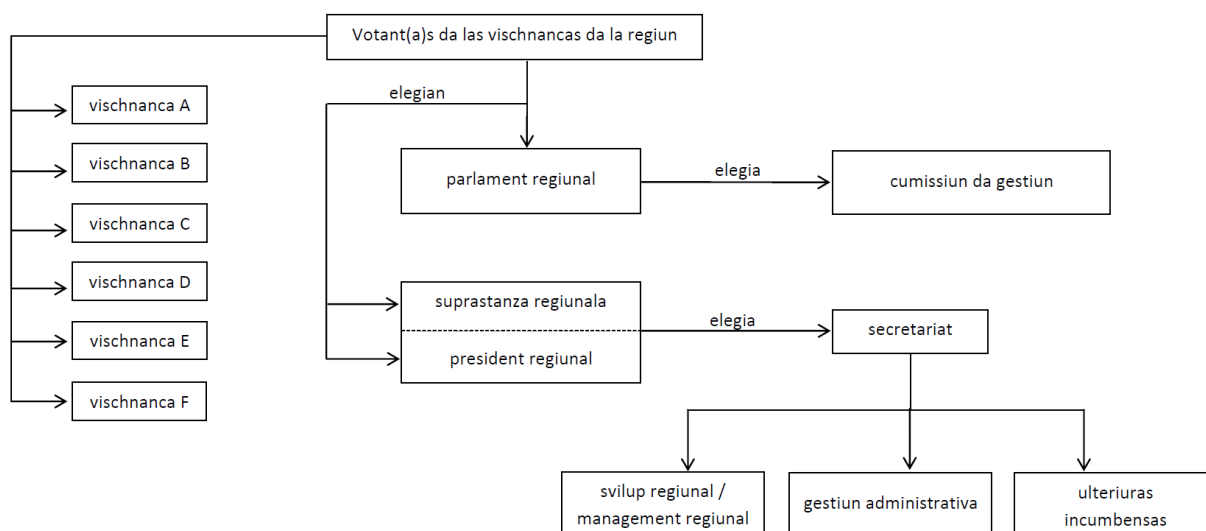
L'organ central e la plattafurma da decisiun sco tala da la regiun è la conferenza da las presidentas e dals presidents (CP). Las presidentas communalas resp. ils presidents communalas appartegnan d'uffizi a la CP. Perquai che las represchentantas ed ils represchentants da las vischnancas èn elegids dal suveran, n'han ellas ed els betg mo la legitimaziun democratica correspundenta, mabain er il sustegn necessari en l'executiva da lur vischnancas. Ellas ed els enconuschan il meglier ils quitads e las miserias da lur vischnancas. Perquai pon ellas ed els defender optimalmain ils giavischs da lur vischnancas en la regiun. Ultra da quai èn ellas ed els en cas d'analisar e da prender per mauns dumondas surcommunalas e regionalas or d'ina optica generala. Er per garantir la *cuntinuitad* è indispensabla la commembranza permanente dals presidis communalas. Sch'ellas ed els èn impedids duain ellas ed els vegnir represchentads sche pussaivel da las vicepresidentas e dals vicepresidents. La legitimaziun democratica da decisiuns regionalas impurtantas è garantida tras quai ch'ils presidis communalas èn vegnids elegids dal pievel sco er tras quai ch'igl han lieu votaziuns dal pievel obligatoricas e facultativas. La cumissiun regionala (nominada or dal ravugl da la CP) n'ha betg il status d'in organ executiv tipic. La "direcziun" da la regiun è da princip chaussa da la CP.

Infurmaziuns ed explicaziuns concretas sa chattan en la sinopsa da la revisiun parziala da la lescha da vischnancas.

In model alternativ (varianta I), che vegn tratg en consideraziun da la regenza, s'orientescha fermamain a la concepziun actuala da las corporaziuns regionalas. El dess dapli autonomia organisatorica a las regiuns. Uschia pudessan las vischnancas da la regiun decider davart l'elecziun e davart la cumposiziun da lur organs. Tenor la varianta I fiss l'elecziun d'in parlament regional, sco quels ch'existan oz per exempel en Engiadina ed en Surselva, er vinavant pussaivla. En quest connex n'è la furma organisatorica evidentamain betg decisiva resp. pregiuditganta per la *furma* da la delegaziun da las incumbensas. Tras il rinforzament da las vischnancas, che vegn giavischà dal cussegl grond, resulta logicamain ina renunzia ad in *obligatori* da stuir delegar ina incumbensa ch'è reconuschida sco incumbensa regionala, nun ch'il dretg chantunal prescrivia quai. Nua ch'il chantun prescriba ch'ina incumbensa communal stoppia vegnir schliada sin plaun regional (cf. curatellas professionali), han las vischnancas – en il process legislativ chantunal – avunda chaschuns d'influenzar questa delegaziun.

Las decisiuns dal cussegl grond excludan stringentamain il status quo da las corporaziuns regionalas. La pussaivladad da prender enavos ina incumbensa communal sco er il scumond che la regiun surpiglia incumbensas en moda autonoma tras ina decisiun da majoritad, è indispensabels.

Model organisatoric "varianta I"

Preschentaziun dals avantatgs e dals dischavantatgs

Varianta principala		Varianta I *	
Avantatg	Dischavantatg	Avantatg	Dischavantatg
Soluziun unitara	Presidentas e presidents fitg strapatschads vegnan strapatschads anc dapli	Soluziuns flexiblas, repartiziun da la "chargia" sin ulteriuras spatlas	Las elecziuns tras il pievel ed il parlament na pon strusch satisfar a la funcziun da la regiun, q.v.d. i vegnan svegliadas aspectativas betg realisablas
Stretga colliaziun cun las vischnancas: "Tgi che paja, cumonda" La conferenza da las presidentas e dals presidents n'agescha betg cunter ils interess da las vischnancas			Parlamentarias e parlamentararis regionalis, elegids dal pievel, emprovan da far politica cunter ils interess communalis
Las presidentas ed ils presidents èn elegids democraticamain, enconuschan fitg bain lur vischnanca ed han ina vista complessiva		Sin basa da l'elecziun tras il pievel survegnan las parlamentarias ed ils parlamentararis la legitimitad per la regiun	
Effizienz			
Abilitad d'agir svelt, gist en vista a la realisaziun			Eventualmain discussiuns pli lungas en la regiun davart la "dretga" organisaziun
Correspunda a las cleras decisiuns dal cussegl grond			S'oppona a las cleras decisiuns dal cussegl grond

* en cas d'ina concepziun cun parlament

Gia oz vegn applitgada la varianta principala, per part cun nianzas minimalas (p.ex. corporaziuns regionalas Grischun central, Grischun dal nord, Pro Engiadina bassa)

Considerond ils avantatgs ed ils dischavantatgs sco er sa basond sin las cleras decisiuns dal cussegl grond (cf. PCG favrer 2011, p. 626 ss.) favorisescha la regenza la varianta principala. Las explicaziuns qua sutvart sa refereschan a la varianta preferida da colliar uschè ferm sco pussaivel las regiuns cun las vischnancas.

2.3 Incumbensas regionalas / surdada d'incumbensas

Las regiuns servan a las vischnancas participadas ad ademplir cun success incumbensas regionalas. Concernent las incumbensas regionalas èn imaginablas las suandantas constellaziuns:

1. I sa tracta d'incumbensas *communalas* che las vischnancas laschan ademplir da la regiun (p.ex. dismessa da rument, allontanament d'aua persa).
2. I sa tracta d'incumbensas *communalas* che ston vegnir ademplidas da la regiun, perquai ch'il sector politic prescriba quai (p.ex. la gestiun da las curatellas professiunalas tenor l'art. 46 LItCCS; DG 210.100).
3. I sa tracta d'incumbensas *chantunalas* che ston vegnir ademplidas da la regiun, perquai ch'il sector politic prescriba quai (p.ex. la planisaziun directiva).

Tgeninas da las bleras incumbensas communalas che duain vegnir ademplidas da la regiun ston las vischnancas fixar sezzas. En ils statuts da las regiuns ston las incumbensas vegnir numnadas correspudentamain. I sto esser avant maun in consens en chaussa tranter tut las vischnancas perquai che midadas dals statuts che concernan l'intent da la regiun e las incumbensas da la regiun ston vegnir prendidas cun il consentiment da tut las vischnancas. Tras quai ch'ina incumbensa vegn qualificada en ils statuts sco incumbensa regionala, n'han las vischnancas betg delegà automaticamain l'incumbensa correspudenta a la regiun. La regiun ademplescha l'incumbensa correspudenta mo per quellas vischnancas che han approvà explicitamain la surdada da l'incumbensa. Approvond la surdada d'ina incumbensa decida pia mintga vischnanca sezza, sche la regiun duai ademplir questa incumbensa er per ella u betg. Nagina vischnanca na duai vegnir sfurzada a la collavuraziun regionala lianta, quai cuntrari a la corporaziun regionala, a la quala ston vegnir surdadas obligatoricamain las incumbensas che han ina impurtanza regionala (cf. art. 69 CC ed art. 50 al. 3 da la lescha da vischnancas [LV; DG 175.050]). Observond las premissas definidas duain las vischnancas esser libras da puspè prender enavos da princip da tut temp ina incumbensa en lur atgna responsabladad. Excepziuns furman quellas incumbensas communalas che vegnan attribuidas a la regiun tras la legislaziun chantunala speziala (constellaziun 2 qua survart). Ils impediments per ina readmissiun (p.ex. terminis da desditga) na dastgan betg vegnir fixads memia aut. Cas cuntrari vegniss la prontezza d'ina vischnanca d'ademplir sezza ina incumbensa communalala difficultada nunnecessariamain. Quai cuntrafeschess a la finamira surordinada da la

refurma da vischnancas e dal territori da crear vischnancas fermas, productivas ed ablas d'agir.

A norma da la legislaziun speziala pon resp. ston las regiuns ademplir las incumbensas ch'ellas han survegnì dal chantun. La legislaziun speziala correspundenta sto er reglar la dumonda da la finanziaziun.

En vista al fatg che las regiuns han differents dumbars d'abitantas e d'abitants u pon separar in spazi funcziunal ch'è decisiv per il sectur politic, duai esser pussaivel en cas excepziunals d'ademplir tschertas incumbensas en moda surregionala. Las regiuns ston sa cunvegnir davart las modalitads da la collavuraziun. Senza ina soluziun consensuala è la regiun pli gronda resp. la regiun gronda responsabla per l'organisa-ziun.

Infurmaziuns concretisantas sa chattan en la sinopsa da la revisiun parziala da la lescha da vischnancas.

2.4 Adattaziuns formalas

Numerus relaschs chantunals sa refereschon als circuls, als districts ed a las corporaziuns regionalas. La revisiun parziala da differents relaschs en il rom da la lescha generala tegna quint dal fatg che las corporaziuns regionalas, ils districts ed ils circuls vegnan remplazzads tras las regiuns.

En differents relaschs vegnan duvradas er vinavant las noziuns "districts" e "circuls". En quest connex sa tracti d'unitads da divisiun resp. d'attribuziun che n'han nagin connex cun ils purtaders instituziunals d'incumbensas dal plaun d'amez (cf. art. 3 da la lescha davart las stimaziuns uffizialas [LSU; DG BR 850.100] u art. 28 da la lescha davart il cussegl grond [LCG; DG 170.100]). Er vegnan mintgatant duvradas las noziuns "regiun" u "regional" senza che quai avess in connex cun l'instituziun correspundenta (cf. p.ex. art. 2 da la lescha davart il dretg da las auas [LDAG; DG 810.100] u art. 14 da la lescha davart las scolas medias [LSM; DG 425.000]). En tut quests cas na duain vegnir fatgas naginas adattaziuns terminologicas.

2.5 Adattaziuns materialas

Ils relaschs, nua ch'i na ston betg mo vegnir fatgas adattaziuns formalas, terminologicas u redacziunalas, mabain nua ch'igl è avant maun in basegn d'adattaziun material (p.ex. in'adattaziun en il sector da las dretgiras regionalas resp. da las incumbensas quasi giudizialas) n'èn betg l'object da quest project. Questas revisiuns parzialas vegnan tramessas separadamain en consultaziun, duain lura dentant vegnir preschentadas al cussegl grond a medem temp. Quest proceder duai tegnair quint en emprima lingia da l'unitad da la materia.

Ils relaschs ch'èn l'object da projects da revisiun separads e che duain previsiblamain entrar en vigur il medem mument (p.ex. legislaziun davart l'agid social en il rom da la refurma da la gullivaziun da finanzas) na vegnan medemamain betg midads en il rom da quest project. Uschia vegn garantida la coordinaziun cun projects da revisiun currentes.

Cun quest project vegnan stgaffidas las structures che permettian da delegar en l'avengnir las incumbensas dals secturs politics. Uschia èsi imaginabel che incumbensas dal sector dals fatgs da sanadad, da la promoziun da la cultura e.u.v. vegnan attribuidas a las regions. Questas attribuziuns d'incumbensas ston vegnir fatgas cun projects separads.

3 Regions e dretgiras regionalas

Tenor il nov art. 54 cifra 2 CC èn las dretgiras regionalas las dretgiras chantunalas inferiuras. Ils puncts cuminaivels cun la regiun èn da natira territoriala, cunquai ch'ils perimeters da las regions furman ils territoris da las dretgiras regionalas (cf. nov art. 71 al. 3 CC). Perquai ch'i sa tracta da dretgiras chantunalas inferiuras valan las premissas davart l'incompatibilitad tenor l'art. 22 da la constituziun chantunala resp. tenor l'art. 3 da la lescha davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun (LORA; DG 170.300). Er las premissas d'elegibilitad èn las medemas sco per las dretgiras chantunalas supremas (art. 21 CC). La nominaziun da las derschadras e dals derschaders vegn fatga vinavant tenor il sistem vertent. L'elecziun correspundenta tras ils pievel vegn ordinada da la regenza, las elecziuns substitutivas tras la cumissiun administrativa da las dretgiras regionalas (cf. art. 15 da la lescha davart ils

dretgs politics en il chantun Grischun [LDPC; DG 150.100]). Pia n'han las regiuns na-gina cumpetenzza en quai che concerna la giurisdicziun d'emprima istanza.

Las dretgiras districtualas vegnan a restar responsablas fin la fin da l'onn 2016 cun lur designaziuns vertentas e per lur circuls electorals actuals. Pir a partir da l'onn 2017 vegn duvrada la designaziun "dretgiras regionalas" sco er applitgadas las novas designaziuns da las regiuns ("Engiadina bassa/Val Müstair" empè da "En" resp. "Viamala" empè da "Rain posteriur").

4 Concepziun dal project

Cun la revisiun parziala da la constituziun chantunala dals 13 da zercladur 2012 è vegnì concludì da princip il plaun d'amez ed èn vegnidas stabilidas las regulaziuns las pli impurtantas da natira transitorica. La legislaziun executiva qua avant maun cuntegna ina revisiun totala da la lescha davart la divisiun dal chantun Grischun en regiuns che attribuescha da nov las vischnancas a las regiuns sco er disposiziuns transitoricas per ils districts e per ils circuls (relasch da divisiun). Las disposiziuns essenzialas che concernan l'organisaziun da las regiuns cuntegna la lescha da vischnancas en il chapitel VI "Collavuraziun intercomunala". En la lescha da vischnancas vegnan er stabilidas las disposiziuns transitoricas per las corporaziuns regionalas. Ultra da quai ston vegnir prendidas per mauns revisiuns parzialas da differentas leschas, nua ch'i sto vegnir tegnì quint da l'aboliziun dals districts, da las corporaziuns regionalas e dals circuls. En spezial stoi vegnir garantì che las incumbensas ch'il chantun ha transferì als circuls ed a las corporaziuns regionalas possian vegnir ademplidas gia l'onn 2015 da las novas purtadras da las incumbensas (regiuns u eventualmain vischnancas). La gronda part da las revisiuns parzialas da las leschas en dumonda pertutgan adattaziuns terminologicas. Quellas sco er la revisiun totala da la lescha da divisiun vegnan fatgas en il rom d'ina lescha generala.

4.1 Concepziun formala

Cf. la sinopsa separada da la lescha generala sco er da la revisiun parziala da la lescha da vischnancas.

4.2 Explicaziuns davart las singulas disposiziuns

Cf. la sinopsa separada da la lescha generala sco er da la revisiun parziala da la lescha da vischnancas.

5 Consequenzas finanzialas e persunalas

5.1 Consequenzas tar il chantun

Las dretgiras districtualas vegnan gia oz finanziadas cumplainamain dal chantun. Independentamain da la nova divisiun en regiuns dastgassan las incumbensas giudizialas restar pli u main sco quai ch'ellas èn. Er resta la dretgira chantunala vinavant l'organ da surveglianza da las dretgiras regiunalas. I na sto vegnir fatg quint cun naginas midadas finanzialas e persunalas da num en cumparegliaziun cun il stadi actual.

Sche incumbensas chantunals, che na vegnan betg anc ademplidas oz dals districts u da las corporaziuns regiunalas, vegnan surdadas a las regiuns futuras, po quai avair consequenzas finanzialas e persunalas. Las consequenzas da las decisiuns respectivas ston vegnir mussadas en il cas singul.

In engaschament pli grond dal chantun en il sector da l'informatica (per las regiuns) n'è betg previs.

5.2 Consequenzas tar las vischnancas

Tras quai che las incumbensas quasi giudizialas vegnan transferidas dals circuls a las regiuns, na duessan – en cas ch'il grad d'occupaziun resta il medem – resultar naginas grevezas finanzialas supplementaras per las vischnancas en cumparegliaziun cun in adempliment da las incumbensas tras il circol resp. cun in adempliment intercirquital.

Las consequenzas finanzialas e persunalas che resultan per las vischnancas tras las incumbensas ch'ellas delegheschan a las regiuns futuras, dependan da la dumonda,

tge incumbensas che las vischnancas delegheschan en tge dimensiun e cun tge finanziaziun.

5.3 Consequenzas tar ils districts

Fin ils 31 da december 2016 restan en uffizi las derschadras ed ils derschaders elegids. Ils lieus da dretgira na sa midan betg malgrà il dumber dad 11 regiuns. Per las vischnancas, tar las qualas la regiun n'è betg pli congruenta cun il district vertent (Mut u Haldenstein), sa mida la cumpetenzza giudiziala locala per il 1. da schaner 2017. La finanziaziun da las dretgiras vegn surpigliada er vinavant dal chantun.

Areguard ils meds da lavur ed il mobigliar dals districts u da las dretgiras districtualas na ston ins betg far quint cun difficultads, perquai che la cumpetenzza territoriala sa mida mo per paucas vischnancas, uschia ch'i vegn a dar fitg paucas adattaziuns da vart da las dretgiras. Eventual possess funsil dals districts u da las dretgiras districtualas duai passar a la regiun. Proprietad d'immobiglias datti – sco ch'i para – mo en il district da Landquart.

5.4 Consequenzas tar las corporaziuns regiunalas

Las organisaziuns actualas, tschernidas sez, restan en vigur fin il pli tard la fin da l'onn 2016. Perquai che las basas giuridicas (en la constituziun chantunala) crodan davent, vegnan las corporaziuns regiunalas schliadas fin il pli tard per quest termin. Las corporaziuns regiunalas che n'adempleschan naginas incumbensas pli, cur che la divisiun dal chantun en regiuns entra en vigur, vegnan schliadas per questa data.

Il termin transitoric fin a la schliaziun da las corporaziuns regiunalas actualas permetta da sclerir las dumondas organisatoricas.

5.5 Consequenzas tar ils circuls

Tras la refurma dal territori vegnan ils circuls abolids sco corporaziuns da dretg public ed han mo pli la funcziun d'unitads electoralas.

En tut ils circuls èn las autoritads circuitualas vegnidas elegidas l'onn 2010 per la perioda d'uffizi dal 1. d'avust 2010 fin ils 31 da fanadur 2014. Tras la revisiun parziala

da la constituziun chantunala dals 13 da zercladur 2012 è vegnida introducida la disposiziun transitorica dal nov art. 108 al. 1 CC, uschia ch'ils circuls, che vegnan schliads per il 1. da schaner 2015, na ston betg pli eleger ina presidenta u in president sco er ina substituziun per la perioda d'uffizi da 5 mais (1. d'avust fin ils 31 da december 2014). En quests circuls sto pia mo pli vegnir realisada l'onn 2014 l'elecziun da la commembra u dal commember dal cussegl grond resp. da la suppleanta u dal suppleant.

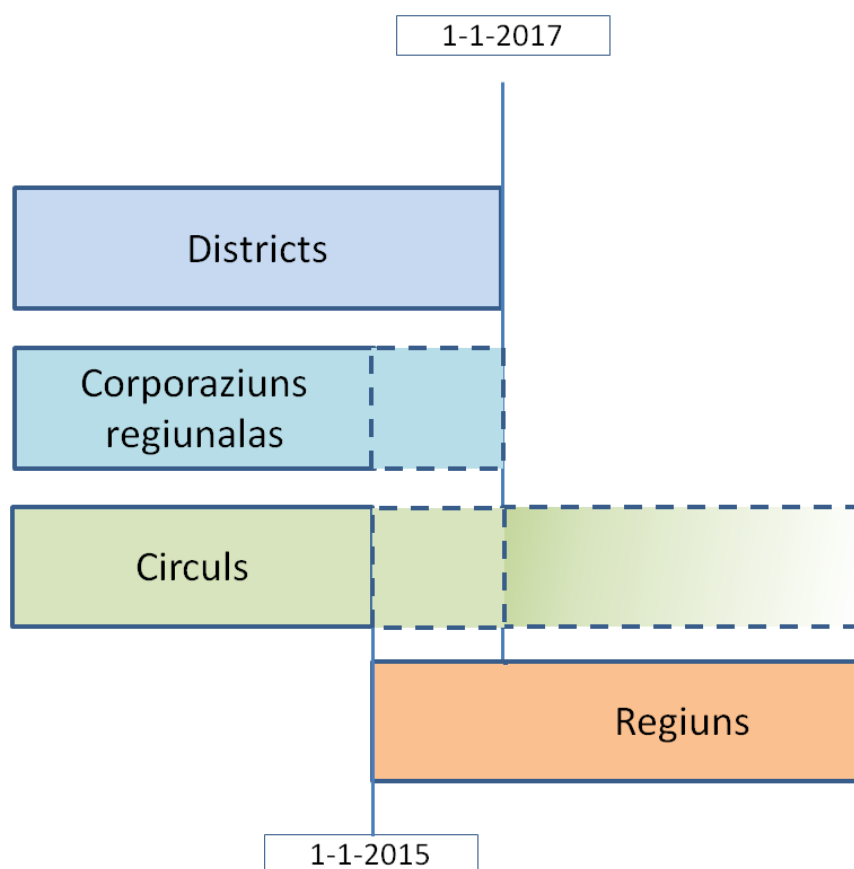
Tras la realisaziun da la refurma dal territori vegnan tut las incumbensas, ch'ils circuls ston ademplir sin basa dal dretg chantunal, attribuidas ad autras purtadras d'incumbensas. En il sector da las incumbensas quasi giudizialas vegnan las incumbensas delegadas a la regiun (p.ex. curatellas professiunalas). En paucs cas èn vegnidas delegadas als circuls incumbensas communalas. Qua tras avevan ils circuls – per uschè dir – la funcziun d'ina corporaziun da vischnancas (polivalenta). Per la data da lur schliaziun han ils circuls l'obligaziun da determinar ina purtadra adequata che ademplescha lur incumbensas en l'avegnir. Quai fan els natiralmain en enclegientscha cun lur vischnancas.

Singuls circuls possedan immobiglias che vegnan duvradas per ademplir las incumbensas sco er per part ulteriuras immobiglias (edifizis istorics u culturals). Sche las incumbensas vegnan ademplidas en l'avegnir da la regiun, èsi pli pratic che las immobiglias vegnian surdadas a la regiun. Nua che las immobiglias na vegnan betg duvradas per ademplir las incumbensas (regiunalas), pari dad esser inditgà da las transferir en la cumproprietad da las vischnancas dal circul.

L'art. 5 da la lescha da divisiun cuntegna ina proposta tge che duai capitar cun ils meds da lavur, cun il mobigliar, cun las immobiglias e cun las obligaziuns dals circuls. La consultaziun vegn a purtar indizis davart lur praticabladad.

6 Realisaziun ed entrada en vigor

La realisaziun sa basa sin la concepziun che vegn preschentada en la grafica qua sutvart. Ella è er decisiva per metter en vigor pass per pass la revisiun da la constituziun chantunala dals 13 da zercladur 2012. Il 1. da schaner 2015 entran en vigor las basas legalas ch'èn decisivas per las regiuns. Las commembras ed ils commembers da las dretgiras regiunalas ston vegnir elegids pir en il decurs da l'onn 2016. La perioda d'uffizi da las commembras e dals commembers da las dretgiras regiunalas cumenza directamain suenter la perioda d'uffizi da las derschadras e dals derschaders districtuals actuals ch'èn vegnids elegids en moda ordinaria l'onn 2012 per in'ulteriura perioda d'uffizi da 4 onns (fin la fin da l'onn 2016). Ils districts vegnan schliads per la fin da l'onn 2016. Las corporaziuns regiunalas vegnan schliadas il pli tard la fin da l'onn 2016. Corporaziuns regiunalas che n'adempleschan naginas incumbensas pli a partir da l'onn 2015 vegnan er schliadas per quest termin.

La regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur. La legislaziun executiva qua avant maun duai entrar en vigur il 1. da schaner 2015, pia la data nua che la gronda part dals circuls na vegn betg pli a star a disposiziun sco instituziuns responsablas che adempleschan incumbensas (cf. nov art. 108 al. 1 CC). Las vischnancas ston suttametter ils statuts da las regiuns a temp al suveran. Las disposiziuns transitoricas da la revisiun parziala da la lescha da vischnancas prevesa ch'ils statuts da las regiuns stoppian vegnir suttamess a la regenza per l'approvaziun fin la fin da l'onn 2014. Perquai che la lescha da vischnancas designescha strictamain la conferenza da las presidentas e dals presidents sco plattafurma da decisiun, fiss l'abiltad d'agir da las regiuns garantida tar la varianta principala favurizada er, sch'ils statuts na fissan anc betg vegnids deliberads tras las vischnancas da la regiun fin l'onn 2015 resp. fin l'entrada en vigur da la divisiun dal chantun en regiuns.

7 Urari

Data	Pass da lavur	Cumpetenzza
30-06-2013	Fin da la consultaziun	adressat(a)s da la consultaziun
Fin ils 14-01-2014	Deliberaziun da la missiva per mauns dal cussegl grond	regenza
22-04-2014	Tractativa da la missiva en il cussegl grond (sessiun d'avrigl)	cussegl grond
07-2014	Scadenza dal termin da referendum	
09-2014	Ev. votaziun da referendum	
Fin 12-2014	Deliberaziun dals statuts da las regiuns	vischnancas
01-01-2015/2017	Entrada en vigur	regenza